

MUHAMMAD YUNUS

Laureat Pokojowej Nagrody Nobla w 2006 roku, twórca pojęcia mikrokredytu, nazywany Bankierem ubogich. Kierowany przekonaniem, iż prawo do kredytu stanowi jedno z podstawowych praw człowieka, w 1983 roku założył w Bangladeszu Grameen Bank. Jego celem było zapewnienie ludziom żyjącym w chronicznym ubóstwie szansy na poprawę bytu dzięki dostępowi do skromnych pożyczek i przyswojeniu sobie podstawowych zasad ekonomii w celu podjęcia działalności gospodarczej.

Urodzony 28 czerwca 1940 roku we wsi w pobliżu miasta portowego Chittagong, profesor Yunus studiował ekonomię na uniwersytecie w stołecznej Dhace, a po uzyskaniu stypendium Fullbrighta na Uniwersytecie Vanderbilta w USA, gdzie w 1969 roku uzyskał stopień doktora. Po trzech latach pracy jako adiunkt ekonomii na Uniwersytecie Stanowym Middle Tennessee powrócił do Bangladeszu, by objąć katedrę ekonomii na uniwersytecie w Chittagong.

W obliczu powszechnego głodu panującego w Bangladeszu wskutek klęski żywiołowej w 1976 roku, rozpoczął udzielanie niewielkich kwot pożyczek pozbawionym środków do życia mieszkańcom bangladeskiej wsi wypłatającym bambusowe koszyki i stołki. Zainspirowany powodzeniem pierwszego projektu i kolejnych, na coraz większą skalę, w 1983 roku założył w Bangladeszu Grameen Bank. Obecnie ponad sto banków w różnych krajach powielił model Grameen Bank, przyczyniając się za pomocą mikrokredytów do zmniejszania ubóstwa na świecie.

Z nominacji Sekretarza Generalnego ONZ był członkiem Międzynarodowej Grupy Doradczej IV Konferencji Kobiet. Działał w Światowej Komisji do spraw Zdrowia Kobiet, w Radzie Doradczej do spraw Zrównoważonego Rozwoju Gospodarczego, w Grupie ONZ do spraw Kobiet i Finansów.

Oprócz Nagrody Nobla, profesor Yunus zdobył dziesiątki wyróżnień i nagród w kilkudziesięciu krajach gdzie jego inicjatywa znalazła entuzjastów i naśladowców m.in. w USA, Szwecji, Holandii, Korei Południowej, Japonii, Sri Lance, Jordanii. Jego działalność na rzecz zwalczania biedy zapewniła mu najwyższe uznanie ze strony ONZ i jej agend, organizacji międzynarodowych, monarchów, prezydentów, rządów, naukowców, organizacji pozarządowych, a także poparcie ze strony wielkich firm świadomych społecznej odpowiedzialności biznesu.

POKOJOWA NAGRODA NOBLA

W dniu 13 października 2006 roku Grameen Bank oraz jego twórca Muhammad Yunus otrzymali Pokojową Nagrodę Nobla „za wysiłek na rzecz stworzenia warunków do ekonomicznego i społecznego rozwoju od podstaw”. W uzasadnieniu Komitet Noblowski napisał:

Znalezienie przez duże grupy społeczne sposobów na wyrwanie się z biedy jest niezbędne do osiągnięcia trwałego pokoju. Mikrokredyt jest jednym z takich sposobów. Rozwój od podstaw służy ponadto rozwojowi demokracji i praw człowieka.

Muhammad Yunus udowodnił, że jest liderem, który zdołał przekuć wizję w praktyczne działania na rzecz milionów ludzi, nie tylko w Bangladeszu, lecz także w innych krajach. Kredyty dla biednych ludzi bez zabezpieczenia finansowego wydawały się wcześniej nierealne. Zaczynając od skromnych inicjatyw trzy dekady temu, Yunus, poprzez Grameen Bank, rozwinął mikrokredyt do skali bezprecedensowo ważnego instrumentu w walce z biedą.

Każdy człowiek na Ziemi ma potencjał i prawo do godnego życia. Yunus i Grameen Bank, we wszystkich kulturach i cywilizacjach, pokazali, że nawet najbiedniejszy z biednych może pracować nad własnym rozwojem.

Mikrokredyt okazał się ważną siłą wyzwalającą w społeczeństwach, gdzie zwłaszcza kobiety muszą walczyć z represywnymi warunkami społecznymi i ekonomicznymi. Rozwój ekonomiczny i demokracja polityczna nie osiągną swojego pełnego potencjału, dopóki żeńska połowa ludzkości nie może w nich uczestniczyć na równi z mężczyznami.

Yunus ma długofalową wizję wyeliminowania biedy na świecie. Wizji tej nie da się zrealizować wyłącznie za pomocą mikrokredytu. Ale Muhammad Yunus i Grameen Bank pokazali, że mikrokredyt musi odgrywać zasadniczą rolę w ciągłych wysiłkach na rzecz osiągnięcia tego celu.

Oslo, 13 października 2006 r.

IDEE MUHAMMADA YUNUSA

ŚWIAT BEZ UBÓSTWA

- Zakończyliśmy czasy kolonializmu, niewolnictwa, apartheidu – choć wielu myślało, że świat bez nich nie przetrwa. Teraz zabierzmy się za kolejną niemożliwą rzecz, pracujmy z radością i wkrótce osiągniemy nasz cel – świat pozbawiony ubóstwa. Stwórzmy świat według własnego wyboru.
- Biedni sami potrafią stworzyć świat pozbawiony ubóstwa... musimy ich jedynie uwolnić z łańcuchów, w jakie ich zakuliśmy.
- Każdy człowiek jest ważny i ma olbrzymi potencjał. Każda osoba może mieć wpływ na życie innych w społeczności, w narodzie, wpływ na swoją epokę, lub przekroczyć granice trwania swojego życia.

KREDYT JEST PRAWEM CZŁOWIEKA

- Jeżeli szukamy jednego narzędzia, które pomoże ubogim wyjść z ubóstwa, to uważam, że jest to kredyt.
- Kredyt jest prawem, które powinno być traktowane jako prawo każdego człowieka. Jeżeli uznamy kredyt za takie prawo, łatwiej osiągniemy wszystkie inne prawa człowieka.
- W niedalekiej przyszłości nikt nie zada pytania: „Czy ludzie zasługują na kredyt (mają zdolność kredytową)?”, raczej padnie pytanie: „Czy banki zasługują na ludzi?”

PRZEDSIĘBIORSTWO SPOŁECZNE

- Kiedy małe sprawy dzieją się milion razy, stają się dużą sprawą. Ustanawiają fundament o silnej podstawie ekonomicznej. Jeżeli w tworzeniu takiej podstawy ekonomicznej uczestniczą kobiety, to stanowi ona podwalinę lepszej przyszłości w znaczeniu ekonomicznym i społecznym...
- Proponuję stworzenie nowego modelu biznesu, opartego na bezinteresowności, która jest w każdym z nas. Taka jest moja definicja przedsiębiorstwa społecznego.

MUSIMY PRZEMODELOWAĆ INSTYTUCJE I SCHEMATY MYŚLENIA

- Jaki pożytek przynosi teoria ekonomii, która nie działa na korzyść ludzi?
- ... Musi zniknąć niewidzialny „mur berliński”. A my nawet się o to nie staramy. Kiedy rozmawiamy o ludziach „na dole piramidy”, czyli o biednych, najczęstsza reakcja to dać pieniądze. Okay, zadbajcie o nich, ubierzcie, dajcie im coś do zjedzenia, postarajcie się o to, by ubodzy mieli dach nad głową. W ten sposób nie dotykamy niewidzialnego muru. Mówimy po prostu, niech zostaną po drugiej stronie muru, tylko ich trochę nakarmimy. Posłuchajcie, oni nie potrzebują waszych rozrzucanych na ziemi pieniędzy, nie potrzebują jałmużny. Potrzebują możliwości, aby uczciwie zarabiać. Ale jej nie dostają. Bieda jest zaprzeczeniem wszystkich praw człowieka. Mówię o ustanowieniu nowego prawa człowieka. Jeżeli tego dokonamy, niewidzialny mur zniknie. Ubóstwo odejdzie w zapomnienie.

Przytoczone teksty pochodzą z różnych wykładów, artykułów i książek Muhammada Yunusa

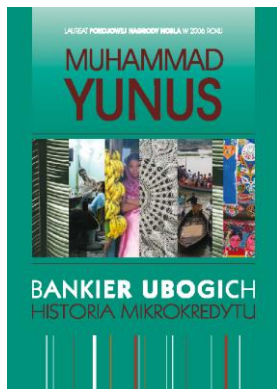
Książki Noblisty w j. polskim wydaje Wydawnictwo ConCorda.

Informacje n/t Muhammada Yunusa oraz wybrane wypowiedzi można znaleźć na www.yunuscentre.org (w j. angielskim) oraz www.concorda.pl (w j. polskim).

© ConCorda Sp. z o.o.

KSIĄŻKI NOBLISTY WYDANE W POLSCE

PREMIERA W STYCZNIU 2012: MUHAMMAD YUNUS „BANKIER UBOGICH. HISTORIA MIKROKREDYTU”

Copyright:	© 1999, 2003, 2007 by Muhammad Yunus
Copyrighth for the 1 st edition:	© 1997 by Editions JC Lattès
First published in English:	© 1999 by PublicAffairs
Copyright for the Polish edition by:	© 2012 ConCorda Sp. z o.o. Warszawa ISBN 978-83-931078-3-4 oprawa twarda format B5 liczba stron: ok. 240

Bankier ubogich. Historia mikro kredytu to autobiografia twórcy największej instytucji mikro kredytowej na świecie i historia rozwoju niezwykłego banku. Grameen Bank był pionierem w udzielaniu kredytów osobom ubogim, nie posiadającym majątku i często niepiśmiennym. Finansowanie zmieniło życie milionów rodzin, które nie miały szans na kredyt w bankach komercyjnych, a potrzebowały niedużych kwot do podjęcia działalności gospodarczej. A wszystko to dzięki determinacji ekonomisty, który rozpoczął karierę bankiera w 1976 roku pożyczką kwoty zaledwie 27 dolarów dla 42 kobiet ze wsi

Model działania Grameen Bank jest z powodzeniem stosowany w innych krajach. Zgodnie z danymi Banku Światowego w 2008 r. około 1,4 mld ludzi (tj. około 280 mln rodzin) na świecie żyło poniżej progu bóstwa. Szacuje się, że ponad połowa najuboższej ludności świata osiągnęła korzyści dzięki kredytom na rozwój działalności gospodarczej. Korzystają z nich głównie kobiety.

Książka ukazała się w 1997 r. we Francji. Największą popularność zdobyło jej wydanie w języku angielskim. Do dnia dzisiejszego sprzedano na świecie ponad 220 tysięcy egzemplarzy książki w j. angielskim i francuskim.

Polskie wydanie jest poprzedzone słowem wstępnym pani Janiny Ochojskiej-Okońskiej oraz dłuższą wypowiedzią profesora Leszka Balcerowicza. W wydaniu tym uwzględniono aktualne dane dot. działalności Grameen Bank i innych organizacji opisanych w książce.

WYBRANE RECENZJE

Jego pomysł na pomoc poprzez udzielanie niewielkich kredytów okazał się skuteczny, bo stworzył bezpośrednie i stałe rozwiązania problemów beneficjentów, szanując ich niezależność i godność. (...) Warto się uczyć na takich przykładach jak Yunus.

Janina Ochojska-Okońska, Polska Akcja Humanitarna

[Grameen Bank] to jeden z największych współczesnych wynalazków instytucjonalnych, który realizuje w praktyce ideę, aby ludziom dawać wędkę, a nie rybę. Rządy powinny (...) sprzyjać samorządnemu tworzeniu inicjatyw typu Grameen, tworząc dla nich odpowiednie warunki prawne oraz klimat.

Profesor Leszek Balcerowicz, Forum Obywatelskiego Rozwoju

[Muhammad Yunus] jest wyjątkowym człowiekiem. To co mówi, ma głęboki sens, a ponadto, pomimo wielkich przeciwności losu i strasznego cynizmu ze strony tak zwanych ekspertów, kontynuował prace nad swoją

koncepcją i zdołał ją wprowadzić w życie. Jako rozmówca okazał się inspirujący, zabawny i pewny siebie. Wyszedłem ze spotkania z nim z nowym, świeżym spojrzeniem na sukcesy, jakie można osiągnąć, mając taką energię i determinację.

Jego Królewska Wysokość Księżę Walii Karol – następca tronu Zjednoczonego Królestwa (ze wstępu do brytyjskiego wydania książki – Aurum Press, Londyn 1999)

Dając ubogim siłę, by sami mogli sobie pomóc, dr Yunus podarował im coś znacznie bardziej cennego niż talerz jedzenia – bezpieczeństwo w najbardziej fundamentalnej postaci.

Jimmy Carter, Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki 1977-1981, laureat Pokojowej Nagrody Nobla 2002

Chciałabym tylko, żeby każdy naród docenił – podobnie jak dr Yunus i Grameen Bank – olbrzymią rolę, jaką kobiety pełnią w życiu gospodarczym, społecznym i politycznym w naszych społeczeństwach.

Sekretarz Stanu Hillary Rodham Clinton

Żyją na świecie jednostki, które niezbyt pasują do swoich czasów, a mówiąc szczerze nawet się o to nie starają. Kiedy sklasyfikujesz taką osobę jako liberała, zrobi coś w konserwatywnym stylu. A kiedy nabierzesz pewności, że jej lub jego pomysły są kompletnym absurdem i nie mają szans powodzenia, te nowatorskie koncepcje zaskoczą świat swoim sukcesem i praktycznością.

Jeśli taki typ człowieka nie działa na ciebie dobrze, lepiej nie interesuj się Muhammadem Yunusem.

The Washington Times, 26 czerwca 1999

Pionierska działalność Muhammada Yunusa (...) doprowadziła do ponownego zdefiniowania jednego segmentu rynku, który pominęliśmy w okresie zachwyty nad nową erą gospodarczą: ubogich. (...) Grameen Bank jest eksperymentem społecznym, który podważył pewne kluczowe założenia ubóstwa. (...) Yunus odrzucił konwencjonalną definicję ubogich jako stałej, utrwalonej podklasy ludzi niezdolnych do tego, by być ekonomicznie produktywnymi. W zamian potraktował ich jak posiadających wiedzę ekonomiczną, zdolnych jednostek, które ugrzęzły w ubóstwie i nie dostały żadnej szansy, by poprawić swój poziom życia. (...)

Siła i uczciwość koncepcji Yunusa zasługują na uwagę.

Tom McInerney, Hungry Mind Review, 1999

Książka roku.

The Financial Times, 1998

Fascynująca historia człowieka, który dzięki posiadanej wizji i odpowiednim wartościom mógł podważyć ustalony porządek świata. (...) To smutna prawda o naturze ludzkiej, że każdy Yunus ma konkurentów, gotowych i chętnych do odcinania kuponów w wymiarze finansowym, społecznym i ekologicznym.

John Elkington, The Guardian, 6 grudnia 1998

Wydanie tej książki [Bankier ubogich] zbiegło się w czasie z przyznaniem Nagrody Nobla z Ekonomii innemu uzdolnionemu ekonomście pochodzącemu z Azji – Amartyi Sen. Azjatyccy badacze społeczni nadają ton naszemu sposobowi myślenia o rozwoju, a zwłaszcza naszemu podejściu do celu, jakim jest likwidacja ubóstwa. Często porzucają karierę naukową, by zająć się wdrażaniem swoich teorii, jak w przypadku Yunusa, któremu udało się znaleźć praktyczne sposoby upelnocnienia ubogich, aby uwolnili się od swoich ograniczeń.

The Times, 27 listopada 1998

Żaden bank nie pozazdrościłby mu [Yunusowi] klientów: żebraków, niepiśmiennych i niewykształconych. Jednak każdy zachodni bank z zazdrością patrzy na jego wskaźnik spłacanych kredytów, który wynosi 98 procent. To lepszy wynik niż w jakiegokolwiek innej instytucji finansowej na świecie.

Ross Wynne Jones, The Express, 29 października 1998

Muhammad Yunus nie jest typowym bankierem. Nie spotkasz go ubranego w garnitur od kreatora mody czy przechadzającego się z aktówką w holu korporacji, w poszukiwaniu nowych klientów. Nie, ten bangladeski bankowiec, ubrany w prosty strój, maszeruje w takt innej muzyki: stara się pożyczać pieniądze im-biedniejszym-lepiej klientom.

Mick Corliss, Japan Times, 7 października 1998

Muhammad Yunus zawdzięcza swój sukces "drobiazgowi": umiejętności udowodnienia, że istota ludzka stanowi większą wartość niż wskaźniki finansowe banków.

Maëlle Flot, La Croix, 16 października 1997

Niedrogi program, bez jałmużny, który prowadzi do rozwijania biznesu, wydaje się w dzisiejszym klimacie tak atrakcyjny politycznie, że warto przypomnieć ograniczenia mikrokredytu. Nie zastąpi czystej wody, wysiłków na rzecz planowania rodziny i programów szczepień ochronnych dla dzieci. Niewiele pomoże tym najbardziej zdesperowanym, zbyt chorym czy niewykwalifikowanym. Nie jest też darmowy. (...) Jednak mikrokredyt spowodował tę bardzo potrzebną rewolucję w programach zwalczania ubóstwa. (...) Dociera bezpośrednio do biednych. Pozwala na tworzenie nowych miejsc pracy na wsi. Pomaga kobietom nabrać pewności siebie i uzyskać niezależność.

The New York Times, 16 luty 1997

MUHAMMAD YUNUS „PRZEDSIĘBIORSTWO SPOŁECZNE. KAPITALIZM DLA LUDZI”

Copyright:	© 2010 by Muhammad Yunus
Copyright for the 1 st edition:	© 2010 PublicAffairs, a member of the Perseus Books Group, USA
Copyright for the Polish edition by:	© 2011 ConCorda Sp. z o.o. Warszawa ISBN 978-83-931078-1-0 oprawa twarda format B5 liczba stron: ok. 230

Przedsiębiorstwo społeczne to nowy wymiar kapitalizmu. Nowatorska koncepcja Muhammada Yunusa ewoluowała od czasu uruchomienia działalności mikrokredytowej w Bangladeszu w 1976 roku. Noblista z sukcesem połączył siłę dążenia do osiągania zysku finansowego z realizacją potrzeb społecznych. Nowy rodzaj działalności gospodarczej wypełnia lukę na współczesnym wolnym rynku.

Przedsiębiorstwo społeczne działa na zasadach rynkowych i dąży do samofinansowania się. Przyczyniając się do rozwoju gospodarczego, jednocześnie realizuje określony cel społeczny – wytwarza dobra i usługi, które podnoszą jakość życia ludzi ubogich i wykluczonych. Przedsiębiorstwo społeczne działa, wykorzystując wartości humanitarne ważne dla każdego człowieka, a pomijane w konwencjonalnych spółkach działających dla zysku. Inwestujący w przedsiębiorstwo społeczne otrzymują zwrot wniesionego wkładu kapitałowego, ale nie osiągają zysku. Osiągany zysk pozostaje w spółce, zapewniając jej możliwości dalszego rozwoju.

Muhammad Yunus podjął współpracę na zasadach przedsiębiorstwa społecznego ze światowymi koncernami – BASF, Intel, Danone, Veolia, Adidas. Liczba wspólnych przedsięwzięć realizowanych na całym świecie stale się rozrasta. Największym przedsiębiorstwem społecznym jest obecnie Grameen Bank w Bangladeszu.

Książka miała swoją premierę w Stanach Zjednoczonych w czerwcu 2010 roku.

WYBRANE RECENZJE

Autor ukazuje, dlaczego szefowie tak wielkich firm, jak Danone, BASF czy SAP, zdecydowali się na podjęcie wyzwania uruchamiania ryzykownych projektów zorientowanych na ubogą ludność jednego z najbardziej ubogich krajów świata. Opowieść ta jest fascynująca, bowiem zawsze fascynują nas prawdziwe i nieprawdopodobne historie. W tym przypadku fascynujące jest jednak nie tylko pokazanie tego, w jaki sposób udało się zaprojektować i wdrożyć szereg biznesowo „niesamowitych” przedsięwzięć, ale przede wszystkim to, jakie kryją się za tym motywacje, racje i idee. A przy tym Muhammad Yunus potrafi to wspaniale opowiedzieć. (...) Tam, gdzie zawodzą inne sposoby, postawmy na przedsiębiorstwo społeczne – podpowiada nam Autor tej książki.

Profesor Jerzy Hausner, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

To jest książka rewolucyjna. I jej czas jest rewolucyjny, bo stoimy w obliczu cywilizacyjnego kryzysu liberalnej gospodarki rynkowej. (...) M Yunus atakuje najważniejszy problem współczesnej cywilizacji – nędzę, wraz z jej wszystkimi przejawami. I mówi, że jest ona sztucznym, zewnętrznym ograniczeniem nałożonym na miliardy ludzi

na świecie, które możemy usunąć, tworząc nowy rodzaj społecznych przedsiębiorstw, które nie mają zastąpić typowych firm rynkowych, ale działać obok nich. (...) Książka ta nie jest manifestem nowego, wspaniałego świata. Jest dobrą biznesową lekturą o tym, jak budować firmę, która może działać na rynku i mieć jednocześnie godne cele. I dlatego jest to lektura obowiązkowa dla każdego inwestora, przedsiębiorcy i menedżera, który jak Cyrano de Bergerac chce z tego świata zabrać czysty pióropusz.

Profesor Krzysztof Oblój, Uniwersytet Warszawski, Akademia Leona Koźmińskiego

Przez wiele lat dr Yunus był doceniany przez gwiazdy rocka, takie jak Bono i Peter Gabriel. W zeszłym roku Barack Obama odznaczył go Prezydenckim Orderem Wolności. Zaszczycy spotykały go także ze strony wielkich korporacji, zabiegających o to, by ich nazwy kojarzyły się z działalnością społeczną realizowaną przez Grameen Bank, który wspólnie z jego charyzmatycznym założycielem otrzymał Nagrodę Nobla.

Co dr Yunus robi z tym ogromem dobrej woli, jaki pozyskał? Ogłosił kolejną inicjatywę, jeszcze bardziej ambitną od mikrokredytu. W swojej książce „Przedsiębiorstwo społeczne. Kapitalizm dla ludzi” nawołuje do tworzenia alternatywnej gospodarki, której celem będzie niesienie pomocy tym, którzy żyją w ubóstwie.

Devin Leonard, The New York Times, 1 maja 2010

Oto wskazanie, że kapitalizm może przybierać łagodniejszą postać. Yunus, pionier mikrofinansowania, wyjaśnia, jak biznes społeczny może przynieść rekompensatę ludziom omamionym fałszywymi obietnicami wolnego rynku.

Martin Vander Weyer, The Spectator, czerwiec 2010

Niektóre sformułowania profesora Yunusa o Glasgow brzmią tak, jakby autor odwoływał się do konserwatywnej wizji „wielkiego społeczeństwa”. Jego ostatnia książka „Przedsiębiorstwo społeczne. Kapitalizm dla ludzi” to 300 stron „wielkiego społeczeństwa”, którego powołaniem stanie się tworzenie rentownych firm służących dobrej sprawie.

Jerome Taylor, The Independent, 10 czerwca 2010

Przedsiębiorcy działający zgodnie z zasadami CSR, zaangażowani w rozwiązywanie problemów społecznych, nie mogą równocześnie dążyć do maksymalizacji zysku. (...) Istota sprawy polega na tym, że guru mikropożyczek trafia w sedno, gdy pisze: „Społeczny biznes daje menedżerom jednoznaczne zalecenie. Zysk nie jest dla nich naczelnym celem. Każda podejmowana przez firmę decyzja musi być mierzona całkiem inną miarą. Jest nią odpowiedź na pytanie, czy pozwoli firmie przysporzyć możliwie największej korzyści społeczeństwu. Nie ułatwia to podejmowania decyzji, bo twórcze rozwiązywanie problemów jest trudne zarówno w biznesie społecznym, jak w tym, dla którego najważniejsze są maksymalne zyski. Menedżer nie musi jednak żonglować rozmaitymi wzajemnie przeciwstawnymi założeniami. Myślę, że czas już włączyć tę książkę do biblioteki CSR.

Ana Arias, Washington Post, 13 czerwca 2010

Chylę czoła przed tą książką i człowiekiem, którego działalność od dawna budzi mój szacunek. Książkę czyta się łatwo i z przyjemnością... (Yunus) przedstawia w niej konkretne przykłady, pisze o pomysłach, działaniach i ich motywacjach.

Rodney Schwartz, Stanford Social Innovation Review, jesień 2010